

Zvláštní správa mezinárodní rozvědky ze zahraničí
pro členy politického byra ÚV-KSČ.

Jak se zachovalo Rakousko v době kontrarevolučního povstání
v Maďarsku.

Rakousko vzhledem ke své geografické poloze - jako jediný kapitalistický stát sousedící s Maďarskem - sehrálo v kontrarevolučním povstání velmi důležitou úlohu. Není náhodou, postavíme-li na začátek tohoto rozboru these, že v případě, kdyby bylo Rakousko důsledně dodržovalo neutralitu, události v Maďarsku by byly měly podstatně jiný průběh, nemohly by se rozšířit do takových rozměrů a stát maďarský lid tolik obětí na životech i majetku.

Avšak přes tuto nepopiratelnou skutečnost není možno odpovídat na otázku, jak se Rakousko v době maďarských událostí zachovalo, jednoduše a schematicky.

Rakouská politika byla a je - již od roku 1945 do dnešního dne - a tedy i v osudných týdnech od 23. října do 4. listopadu - určována vládní koalicí rakouské lidové strany a Socialistické strany Rakouska. Obě tyto strany nejsou jednotné, nýbrž jsou v nich zastoupena různá křídla a skupiny, které již léta bojují o moc a prosazení vlastní koncepce ve vnitřní i zahraniční politice. To se projevilo znovu i v posledních týdnech jak v postoji oficiální rakouské vlády, tak v postoji politických stran, i tisku a rozhlasu. Tento různorodý postoj se ovšem ještě dále měnil chronologicky - od počátečního štvaní se špatně skrývanými nadějemi na zvrát lidové demokracie v Maďarsku přes triumfující postoj ve dnech pádění bílého teroru, který

pak byl po ustavení Kádárovy revoluční dělnické a rolnické vlády vstřícně bezmocným vztahem spoluvinník nezdařivých se zločinů, spoluvinník, který se dívá na vykonané díle skýny a obává se jeho následků pro sebe a všemožně se snaží zapřít svou vinu. K těmto hlavním hlediskům je třeba ještě připojit poznatky o postoji Rakušanů ke třem důležitým otázkám, které podstatně ovlivnily průběh maďarských událostí: Postoj Rakouska v otázce maďarských uprchlíků, opatření a umožnění dopravy osob i materiálu přes Rakousko a konečně opatření a režim, který zavedli v kritických dnech v pohraniční oblasti, sousedící s Maďarskem.

Z těchto uvedených základních hledisek rozdělujeme také naše poznatky.

Postoj rakouské vlády i

V kritických dnech je často rozhodující postoj jednotlivců tam, kde jindy rozhodují směna. Toto se znovu potvrdilo i ve dnech událostí v Maďarsku, pokud se týká oficiálního postoje rakouské vlády, v jejímž čele stojí spolkový kancléř Ing Julius RAAB, představitel rakouských hospodářských kruhů. RAAB je starý, zkušený a opatrný politik, který je již dlouho hlavním překážkou toho, aby Rakousko se nevrhlo do různých politických dobrodružství, nevstupovalo do západních aliancí a nepostupovalo alespoň ne příliš rychle a zjevně - na cestě vedoucí k anihilaci. Na druhé straně ovšem RAAB byl a je zarputilým nepřitelem pokroku a jeho konečné cíle se příliš neliší od cílů " bojovných kohoutů" v jeho vlastní straně, s nimiž se však liší v názorech na taktiku. To se znovu projevilo nyní. V průběhu maďarských událostí se RAAB nedal strhnout k veřejnému projevu souhlasu s povstáním v Maďarsku. Na druhé straně však nevystoupil, nebo snad neodvážil se vystoupit ani proti spolkovému ministru obrany GRAFovi a ministru vnitra HELLERovi, kteří ve svých resortech do-

deklarace

pustili neprosířavou politiku, hraničící s přímým poruše-
 -vámia neutrality. Prohlášení revoluční dělnické a rolnické
 vlády Kádárový ze 4. listopadu vyvolalo ve vládě zděšení.
 Rakušané " Již již viděli komunistický kruh kolem Rakouska
 roztržený a nyní se ještě více upevnil" (vyjádření člena
 spolkevého vedení Rakouské lidové strany, blízkého kancelé-
 ři). Po uveřejnění zpráv o ustavení Kádárový vlády byla
 ihned svolána mimořádná schůze vlády, jejíž převážná vět-
 šina programu byla tajná. RAAB přišel na schůzi velmi rozlo-
 -ben a pln obav o budoucnost. Ostrými slovy odsoudil jednání
 zejména GRAFA a HELMERA a poukázal na vážné nebezpečí, které
 z toho všeho pro Rakousko vzniklo. Na této schůzi se RAAB
 prosadil a jeho názory byly přijaty. Kruhy blízké spolkevé-
 -mu vedení Rakouské lidové strany se domnívají, že důsledek
 RAABova vystoupení a událostí, které k němu vedly, bude
 silné zdůrazňování rakouské neutrality. RAAB na schůzi vlá-
 -dy 4. listopadu doslovně prohlásil, že " jen přímé dodržo-
 -vání neutrality může snad ještě v poslední chvíli situaci
 zachránit". Ze stejných pramenů pochází informace, že ne-
 -taktický postup GRAFA, zejména jeho impulzivní a nezastřené
 jednání ohnělo jeho postoi a nevylučuje se jeho odstavení
 v brzké době.

Podle vyjádření generálního tajemníka rakouského mi-
 -nisterstva zahraničních věcí SCHÖNERER si Rakušané sami při-
 -znávají, že zejména v prvních dnech maďarského povstání
 proběhly v Rakousku akce, které jsou neudůlčitelné ze závazky
 neutrality, které za sebe Rakousko vzele státní smlouvou .
 Kruhy ministerstva zahraničí nyní ku příkladu velmi mrzí,
 že rakouské úřady ihned nezasáhly proti založení a činnosti
 t.zv. " Komitétu pro Maďarsko", který měl sídlo ve Vídni
 na Fleischmarktu a který organizoval vyslání dobrovolníků
 do Maďarska. Komitét byl založen pod patronací arcibiskupa
 KÖNIGER a několika členů vlády a měl mít oficielně chari-
 -tativní charakter. Později však jeho činnost sklouzla na
 sepisování cizinců, většinou studentů, kteří přijeli do

Vídně a chtěl odjet jako "dobrovolníci do Maďarska". V tomto komitatu byl také zhotoven a rozšířován leták s výzvou k přihlášení dobrovolníků pro Maďarsko. V podobějším vývoji událostí v Maďarsku zasáhlo proti další činnosti výboru STAPO (státní policie) a jeho další činnost překazilo. Jeden rakouský student byl zatčen pro rozšiřování zainženýh letáčků. Více cizinců, kteří prostřednictvím tohoto komitátu původně chtěli odecestovat do Maďarska, bylo rovněž zatčeno a vykázáno z Rakouska.

V prvních dnech maďarských událostí však většina rozhodujících činitelů a politiků ve Vídni na neutralitu nepoznala. "Vzpomněli" si na ni až po potlačení povstání. Spolkový ministr vnitra HELMER v rozhovoru s ředitelem rakouské zemské banky a dalšími významnými osobami kolem 1. listopadu přímě prohlásil, že "neutralita Rakouska není nutno brát nějak vážně a něco se musí riskovat, aby se pomohlo maďarským povstalcům".

Také postoj spolkového ministra školství DRIZALIA je příznačný. Nejen že nařídil, aby ve všech školách byl provedena "sbírka na pomoc maďarským povstalcům", nýbrž připravil již i výnos pro vyučování dějepisu na školách, podle něhož má být maďarské povstání vysvětlováno žákům a studentům jako "civiltropický boj proti komunismu". K zajištění provedení tohoto výnosu svolal poradu školských pracovníků, na níž bylo zdůrazněno, že "západní ideologii v Maďarsku musí především zaručit a propagovat Rakousko. Tato skutečnost musí dokumentovat blízkost Rakouska pro Západ".

Stejně i hospodářské kruhy si nespíšily s vyvozováním "praktických důsledků" z událostí v Maďarsku. Ve dnešním předání kontroly kauce prohlásil generální sekretář Svazu rakouských bank Dr KARLIK veřejně: "Vítězné maďarské povstání je přílohou do sovětského mocenského systému a úkolem Rakouska je tento přílohu upevňovat a rozšiřovat." Zahranicně-obchodní kruhy již plánovaly založení konsorcia pro "šíroké obchodování s novým Maďarskem." Tento obchod

se máli zaměřit zejména na spotřební zboží a potraviny a potřebné finanční prostředky měly být došlány USA. Kruhy rakouského ministerstva obchodu však nezůstaly jen při těchto plánech, nýbrž neodpustily si ani zdáranhování ostatních důsledků posledních událostí. Mluvčí spolkového ministerstva obchodu prohlásili: " Události v Maďarsku známejnají pro SS.R ve Střední Evropě těžký úder. Doufáme, že povedou k likvidaci lidově demokratických režimů". Průmyslové kruhy v ministerstvu obchodu poukazují na správnost RAABOVY cesty do Bonnu letos v říjnu. Odvědují při tom tento názor tím, že " nyní po ztlačení sovětského vlivu ve Střední a Východní Evropě vystoupí do popředí Německo. Proto je žádoucí přiblížení Rakouska k Bonnu."

Naproti těmto prohlášením a plánům, které se nijak nstotožňují s rakouskou neutralitou, bylo rakouské ministerstvo zahraničí opatrnější. Důvod této skutečnosti je nutno hledat jednak v postoji RAABa samého, který jako spolkový kancléř má velký vliv zejména na ministerstvo zahraničí, které je, jak známo, součástí úřadu spolkového kancléřství a jednak zde jistě působila i rutina vedoucích úředníků rakouského ministerstva zahraničí, kteří neuvěřili stabilitě vlády kontrarevoluce v Maďarsku. Pro tento postoj je nejtypičtější, jak se kruhy rakouského ministerstva zahraničí zachovaly k přítomnosti prominentů z řad maďarské emigrace, kteří ve dnech povstání přispěchali do Rakouska:

Dne 29.10.1956 došel na spolkový úřad ministra zahraničních věcí telegram z rakouského ZÚ v Paříži, že do Vídně letí býv. ministerský předseda Maďarska Ferenc NAGY a že chce na hranicích maďarsko-rakouských jednat s povstanci. Zpráva došla 30 min. před přeletem letadla. Na letišti oijeli zástupce šéfa protokolu vyalunec Dr HÉLYASRILE se šéfem STAPA. Na přeletu sdělili NAGYmu u letadla, že jeho pobyt v Rakousku není žádoucí a že jeho jednání by porušovalo rakouskou neutralitu. NAGY přiletěl se svojí manželkou. Byl mu přidělen orgána STAPA, který dostal příkaz, že nesmí NAGYho pustit z letiště. NAGY se se ženou vrátil přítím letadlem do Paříže.

Takto formulovaná zpráva byla "nenápadně" puštěna do veřejnosti. Skutečnost však byla jiná. O 2 dny později jsme dostali zprávu z dobře informovaného pramene, že Ferenc NAGY odecestoval z Rakouska do Švýcarska vlakem. Rovněž z jiných spolehlivých pramenů jsme obdrželi zprávu, že ministr zahraničí FIGL (z titulu své funkce ve spolkovém vedení lidové strany a svazu rolníků) a člen parlamentu ze Rakouskou lidovou stranu MITTERER měli s NAGYm rozhovory krátce před jeho odjezdem do Švýcarska.

Podobný byl i jiný případ :

Místopředseda bývalé Křesťanské strany v Maďarsku emigrant NELATH požádal přes církevní kruhy o schůzku s FIGLem, se kterým se osobně zná. FIGL ho nechal srdečně pozdravovat a prosbou, aby nenarušil rakouskou pomocnou akci. Na SKA jsou toho názoru, že v Rakousku není možno vzbudit bytí i jen zdání, že FIGL jako ministr zahraničních věcí jedná s lidmi jako je NELATH. FIGL "nechtěl vůbec vědět", že NELATH je ve Vídni.

Není vyloučeno, že i zde byla skutečnost poněkud jiná.

Celkový postoj rakouské vlády je tedy možno jednoznačně charakterizovat jako lidově demokratickému Maďarsku nepřátelský, ale kroky rakouské vlády byly přece jen alespoň do jisté míry vedeny určitou opatrností. Především se rakouská vláda hleděla vyhnouti porušení neutrality tím, kde by se jí to mohlo přímo dokázat. O tomto držení se zpět je však možno mluvit jen tam, kde vláda vystupovala jako celek a oficiálně. Tam, kde vystupovaly vídeňské strany jako politické strany, ukázaly svou pravou tvář bez příkras. Jak Rakouská lidová strana, tak stejně - ne-li více - i Socialistická strana se znovu ukázala jako bezuzdní nepřátelé Sovětského svazu a socialismu.

V Rakouské lidové straně byly pokud se týká intenzity a způsobů podpory maďarským povstalcům určité rozpory. Generální tajemník této strany MALETA se důvěrně vyalovil

v tom smyslu, že Rakouská lidová strana by podporovala vše-
možně povstalec v Maďarsku, kdyby se proti tomu ostře as-
tával RAAE, který nepřestal poukazovat na to, že by se podpora
povstalcům měla vykládat jako porušování neutrality Rakouska.
Pokud se týká cílů povstání v Maďarsku, přáli si vedoucí či-
nitelé Rakouské lidové strany jednomyšlně, aby se v Maďarsku
v hrubých rysech obnovil reakční režim, který tam byl před
r.1938.

Některí činitelé Rakouské lidové strany na ministerstvu
zahraníčí si také pohrávali s plány na možnou vytvoření ně-
jaké Dunajské federace s Německem. I nyní, po skončení po-
vstání v Maďarsku chtějí tito exponenti, aby Rakouská za-
hraniční politika dále (neoficiálně) tuto myšlenku podpore-
vala a sice prostřednictvím " Institutu pro zkoumání otázek
dunajského prostoru".

Nejvýznamější aktivi akci Rakouské lidové strany v sou-
vislosti s povstáním v Maďarsku byla beze sporu cesta člena
spolkového vedení strany HAIDER dne 1.11. do Budapešti spo-
lečně s bývalým ředitelem budapeštského parlamentu Dr RAKSCHA-
NY, kde dne 2.11. odevzdal kardinálu MINEZZENTYmu dopis od
generálního tajemníka OVV MALETY, k němuž byl připojen také
dopis pro Bellu KOVATCZE. HAIDER s oběma osobně hovořil a
komu říká se, že dopis se týkal založení strany OVV maďarské
křesťansko - demokratické strany. Do Vídně se HAIDER vrátil
s RAKSCHANY dne 4. listopadu 1956. Když Sovětský svaz zasáhl
proti kontrarevoluci, odletěl RAKSCHANY do New Yorku a odtud
do Washingtonu, kde prosil spolu s vedoucími maďarskými emi-
granty v USA o aktivní pomoc pro Maďarsko. Totéž učinila i
Anna KETHLY. Jejich námha však byla bezvýsledná.

Po návratu do Vídně dne 17.11.1956 mu RAKSCHANY, se
kterým je HAIDER spřátelen sdělil, že Američané jsou pakáři,
protože odmítli pomoc " povstaleckým Maďarům". Jeou jen
ochotni velkoryse podporovat politickou práci maďarské emigra-
ce. Z toho důvodu bylo rozhodnuto provést soustředění maďar-
ských emigrantů a zřídit jednotný dělný aparát emigrantského

vedení. Původní přání maďarské emigrace, aby důvodně vedení byla od roku 1957 přeložena do Vídně, narazilo na odpor v USA ačkoliv Rakušané k tomu projevíli ochotu. Američané si přeji, aby byl v Rakousku klid a rozhodli se pro Strasburg. Zřejmě si přeji nějaké spojení mezi evropským hnutím a maďarskou emigrací.

Postoj Rakouské lidové strany ke Kádřově dělnické - rolnické revoluční vládě vyjádřil důvěrně generální tajemník strany MALETA. Podle jeho slov " má Rakouská lidová strana i celá rakouská vláda ke Kádřovu režimu vyložené negativní postoj. V Kádřovi vidíme jen loutku ZSSR a zrádce maďarského lidu. " RAAB mluvil s MALETOU o uznání Kádřovy vlády. Říká, že Rakousko by nemuselo Kádřovu vládu uznat, ovšem to by se nejprve muselo dohodnout se západními velmocemi. Jinak s ohledem na neutralitu a sousedství s Maďarskem je Rakousko prakticky nuceno uznat každou maďarskou vládu, avšak v hospodářských stycích má úplnou volnost rozhodování. Zůstane-li u moci Kádř, je Rakousko ohodněno nepokračovat v plnění obchodní dohody.

Nejostřejší stanovisko v Rakouské lidové straně zaujal spolkový ministr obrany GRAF. V době, kdy povstalci ovládali maďarské okresy, sousedící s Rakouskem, spěchal v doprovodu starosty města Vídně socialisty JONASE na hranici, aby si se zástupci povstalců okázale potřásl rukama a slíbil jim všemožnou pomoc.

Konečně se Lidová strana zaojila také do akcí Vatikánu a církve, zaměřených na rozšíření kontrarevoluce v Maďarsku. Mimo HAIDERovy cesty do Budapešti je nejvýznamnější příprava cesty přímého vatikánského delegáta BADELLIho. BADELLI přijel do Vídně z Říma 2. nebo 3. listopadu a připravovat se na cestu do Budapešti, kde se měl setkat v neděli 4. listopadu s MINDSZENTYm. Ve Vídni BADELLI naznačil, že jede do Budapešti s politickým posláním, které souvisí také s Rakouskem. Přání církve je, aby byla vytvořena osa Vídeň - Budapešť. Když byla vyhlášena Kádřova vláda a kontrarevoluce likvidována,

BAPHELI se vrátil z Vídně do Říma. Před odjezdem prohlásil, že svržená vláda v Maďarsku je jen oddíl, ale ne strážník. Úlohou Rakouska je nyní, aby udržovalo plamen povstání. USA prý zasáhnou až po presidentekých volbách. To je nyní třeba Maďarům vysvětlit.

Socialistická strana Rakouska má již řadu let pověst nejreakčnější ze všech západoevropských socialistických stran. Tuto pověst znovu potvrdila v souvislosti s událostmi v Maďarsku. Její tisk byl jako obvykle v čele všech nejzúfivějších protisovětských a protikomunistických štváracích, vedených v jednoznačně fašistickém tónu. Rakouští "socialisté" ve dnech vlády kontrarevoluce jen jásali, zpívali triumfující nendvísti. Ani jejich tisk, ani jediný mluvčí se nepozastavil nad fáděním bílého teroru, v kdm nepoznal ani vzdálen - hlas, vyslovující obavu nad tím, že v Maďarsku se ničí zákony socialismu.

Není bez zajímavosti, že socialisté se dostali do sporu s lidovci " kdo z nich udělal více pro povstalece". Při tomto sporu vyšla najevo řada věcí, předstevujících každé jednotlivě jasné porušení neutrality. Podobně jako socialistický ministr vnitra HELLMER, ani spolkové vedení strany si nedělalo s otázkou neutrality starosti. Mluvčí spolkového vedení strany Šel dokonce tak daleko, že prohlásil, že " pomoc socialistů je jejich soukromé věc, to které nikomu nic není." Ve vedení strany se ve dnech povstání diskutovalo i o vyslání dobrovolníků z Rakouska do Maďarska. V této otázce nebylo dosaženo dohody. Proti vyslání byl i předseda strany vicekancléř Dr. SCHERER a člen předsednictva poslanec Dr. PITTARMANN. Pro vyslání dobrovolníků byl ministr vnitra HELLMER a starosta Vídně JONAS, který se tak zapřisáhl na nejreakčnější křídlo své strany. Jinak se v interních rozhovorech socialisté chvěvali, že udělali pro povstalece více než lidovci. Socialistická strana prý sásobovala povstalecké jednotky v západním Maďarsku benzínem. Podle zpráv se spolehlivých pramáá tomu tak skutečně bylo.

Byl to benzín zasílaný Američany a soci. listé prostředkovali jeho další dopravu do Maďarska.

Generální tajemník rakouského ministerstva zahraničních věcí SCHÖNER se vyjádřil v jednom rozhovoru, že Socialistická strana (SCHÖNER sám je lišovec) se snažila pašovat do Maďarska různé "embargované zboží" (myšleny jsou s největší pravděpodobností zbraně), které zasílala v pomocných zásilkách z Německé spolkové republiky a Belgie. SCHÖNER o tom mluvil též s MALETOU. Podle MALETOVA názoru se tak stalo pouze jedenkrát.

Lešná
+

Další provokací Socialistické strany Rakouska v souvislosti s událostmi v Maďarsku byl návrh, aby se zasedání "Byra socialistické internacionály" konalo ve Vídni - právě ve dnech, kdy v Maďarsku fášistní kontrarevoluce dosahovalo vrcholu. Tento návrh měl nejen symbolický význam, ale měl být i "povzbuzením maďarským povstalcům". Pod dojemem "vítězného postupu povstání v Maďarsku" vyzvalo byro k pomocným akcím a žádalo odsun sovětských jednotek z východoevropských států. Zasedání se také zúčastnili sociální demokraté - emigranti - z Polska, ČSR a Maďarska. Ze Čs. sociální demokracie v exilu se zúčastnil Václav MAJER. Na zasedání byra byla také přítomna a přednesla referát zástupkyně maďarské sociální demokracie Anna KERHLY. Polští a českoslovenští emigranti byli plni optimismu a projevovali naději, že nejpozději do příštího jara dojde v těchto zemích k účasti sociálních demokratů ve vládě.

Na zasedání byra bylo usneseno vyslat do Maďarska ne-
množičně delegaci. To se také stalo a delegace o dva člany
odjela. Za rakouské socialisty byl v delegaci poslanec
SPRASSER. Delegace měla v Budapešti a na maďarském venkově
oficiálně fungovat jako pozorovatelé, avšak ve skutečnosti
bylo jejím úkolem provádět tam propagandu. Zpráva o účasti
poslance SPRASSERA v delegaci velmi rozčílila RAABovy. Pro tuto
otázku došlo k ostré diskusi v komitě. RAABovy výtky odmítl
zástupce socialistů Dr. PITTMANN a tím, že "socialisté pod-
porují povstalec přímo, kdežto lidovec prostřednictvím Čer-
veného kříže".

64

Ke zhrucení povstání se nyní socialistická strana "svým způsobem" zapojila do pomoci uprchlíkům - organizuje odjezd významnějších uprchlíků - socialistů na Západ a pokud jsou v Rakousku, stará se o ně a umožňuje jim spojení a jinou činnost.

Rakouský tisk a rozhlas v době událostí v Maďarsku a pozadí jeho zpravodajství.

Rakouský rozhlas a rakouský tisk, s výjimkou tisku komunistické strany, od počátku událostí v Maďarsku pod tendenčně ve prospěch kontrarevoluce a jednotlivé listy se lišily od sebe nanejvýš jen intenzitou štvění. Z Rakouska vyjela do Maďarska řada novinářů, zpravodajů listů a komentátorů, z nichž mnozí byli pověřeni ještě jinými úkoly. Tak dne 3. listopadu odjel do Maďarska majitel a vydavatel jednoho z nejvýznamnějších rakouských deníků "DIE PRESSE", MOLDEN. Presse je formálně "nezávislým" listem, ve skutečnosti však je mluvčím Američanů v Rakousku a těch rakouských kapitalistů, kteří jsou spojeni a spjati s mezinárodními monopoly. Rodina MOLDENŮ je spřízněna s USA ministrem zahraničních věcí DULLESem. Fritz Peter MOLDEN, nar. 18.4.1924, odejel do Maďarska vozem s evidenční značkou W 367. Cestoval na americký pas a pod cizím jménem. Kromě toho ovšem měl také pas rakouský. Cestu legalizoval údajnou přepravou léků do Maďarska. Právím účelem jeho cesty bylo však jednat z pověřeni Američanů se zástupci povstalců (jistě byl profesorem a doktorem v Mikolci), se kterými byli Američané již dříve ve styku. Účelem jeho jezdění bylo dosáhnout, aby povstalci pokračovali v boji proti Sovětské armádě. Jako důvod svého požadavku uváděl povstalcům, že je třeba získat čas, aby mohl být připraven zásah Organizace spojených národů ve prospěch maďarských povstalců. Když se MOLDENovi stala páda v Maďarsku příliš horkou, chtěl se vrátit přes československé území do Rakouska. Na našem pohraničním přechodu však byl zadržán. MOLDEN je ná. totiž

dobře znám a tak na našich hranicích musel vyrukovat s rakouským pasem, v němž nebyl potvrzeno, že se dostal do Maďarska legální cestou. Průjezd Československem mu tedy byl odmítnut s tím, že nemá cestovní doklady v pořádku a že je podezření, že byl v Maďarsku ilegálně, čímž porušil platné zásady mezinárodního práva. Proto byl MOLDEN po prošetření vrácen zpět na maďarské území. Podarilo se mu však dojet se přes maďarské hranice do Rakouska a ihned po příjezdu do Vídně použil této příležitosti - oprávněného našeho zákroku - ke sběhu útoků proti naší republice. Vedle útoků v tisku učinil také příslušné kroky na rakouském ministerstvu zahraničních věcí, aby protestovalo u československé vlády. Mimo MOLDENa byla v Maďarsku řada dalších rakouských novinářů. Většina z nich se mimo své novinářské činnosti angažovala v té či oné formě ve prospěch povstalců. Mnozí z nich rovněž přijeli do Maďarska bez řádných dokladů, takže již tato skutečnost znamená stejně tak porušení mezinárodního práva, právě tak jako zásady, na nichž jsou vybudovány masivnější novinářské organizace a zejména instituce korespondentů v cizích státech.

Z většího počtu těchto rakouských novinářů uvádíme : Johana BALVANY, Eugen BOGANY a Wilhelm KRASSER, kteří podobně jako MOLDEN se domáhali, aby se mohli vrátit přes Československo, ale ze stejných důvodů a stejným způsobem jako MOLDEN byli odmítnuti. Redaktor štyrsko-hrozečského deníku "KLEINE ZEITUNG" Dr. Desiderius HUNKAR cestoval po Maďarsku řadu dní. Po návratu do Rakouska uspořádal ve Vídni tiskovou konferenci, na které zvláště hrubě útočil proti Sovětům a proti maďarské lidové demokracii. V souvislosti s tendencím referování o průběhu událostí v Maďarsku přinesl rakouský tisk také zprávy o Československu. I v těchto zprávách byla hrubě porušována zásada pravdivého podávání zpráv a novinářské slušnosti vůbec. Větší počet zpráv mluvil o účasti čs. jednotek v bojích proti povstalcům v Maďarsku, atd.

Některé rakouské reakční listy se však nespokojily jen stvanicemi, inak vnovely mnohé stránky a několik zvláštních vydání svých listů, nýbrž pokusily se o aktivní zásah a pomoc kontrarevoluci. Tak reakční večerník "NACHER KURIER" (který byl v době okupace Rakouska vydáván Americkou informační službou pod názvem Wiener Kurier) organizoval sbírku pohonných látek pro povstalec. Jen během 2 dnů předal povstaleckým jednotkám v okresech, sousedních a Rakouskem, 17.000 litrů benzínu. Křivo to NEUER KURIER a další vídeňské opeledníky (WESTPRESSE - patřící soci listické straně a novofašistický E. L. TELEGRAF) dopravily desetitisíce vytištěných svých zvláštních vydání na území Maďarska a tam je rozšiřovaly. Že se jednalo o vydání, nabité články, roznocujícími nejvyšší věrné povstalců a slibujícími jim "pomoc Západu, vytrvají-li v boji", není jisté nebo zdůrazňovat. Kancelář RAAB, když se dověděl o této akci, protestoval proti ní - dobře totiž věděl, že je to další příkré porušení rakouské neutrality, navíc ještě velmi lehce dokazatelné.

Rakouské rozhlasy podávaly zprávy podobným tónem a obsahem jako t. ok. K událostem v Maďarsku promluvili, resp. se o nich v rámci jiných projevů zmínili také někteří vládní činitelé. Spolkový ministr vnitra HELLMER se připravoval již v prvních dnech událostí v Maďarsku ke stvavnému, proti-sov'takému projevu. Projev mu podle jeho směrnic vypracoval profesor LUDWIG MALETA se dověděl o připravovaném projevu a vyřádl si ho k nahlédnutí na základě "koaliční dohody o proporci v rozhlase". Po lohodě s RAABEM protestoval MALETA proti připravovanému projevu a HELLMER si musel připravít projev mírnější.

Postoj tukuhanů k maďarským uprchlíkům.

Již v prvních dnech událostí v Maďarsku byla svolána tajná mezimísterská porada do spolkového ministerstva vnitra, která byla výlučně vnověna otázce očekávaného přílivu uprchlíků z Maďarska.

Průběh porady a stanovisko zástupců jednotlivých ministerstev ukázaly, že se rakouské úřady dívaly od prvních dnů na situaci celkem realisticky. Již od prvního dne jim bylo jasné (v unesení z porady to bylo také zachyceno), že "jest nutno počítat s eventuelním silným přílivem uprchlíků z Maďarska" a že je třeba se na jejich zachycení, soustředění a ubytování řádně připravit.

Podle těchto hledisek byla také učiněna opatření. Za účelem zachycení uprchlíků byla zesílena pohraniční stráž na hranicích a posílena četnictvo v pohraničních okresech. Bylo použito také spolkového vojáka. Pro soustředění a ubytování byly připraveny, resp. i opraveny některé barákové tábory. Kromě toho bylo připraveno také ubytování ve veřejných budovách, školách, atp.

Pokud se týká administrativního zachycení uprchlíků, byla vydána tajná instrukce ministerstva vnitra ze dne 30. října.

V této instrukci se praví:

"V souvislosti s událostmi v Maďarsku jest nutno počítat s eventuelním silným přílivem uprchlíků do Rakouska. Čistě technická opatření, týkající se zachycení, soustředění a ubytování takových uprchlíků byla již učiněna.

Samozřejmě, že tyto uprchlíci, svláště jestliže budou přicházet ve větších množstvích, netudou moci býti podrobeni všem opatřením, které předpokládá výnos č. 32.226-4/1956 z 17.2.1956 se všemi jeho doplňky. Avšak registrace a podrobný výslech budou přece jen nezbytné, aby se tak vytvořil pevný základ pro budoucí podrobnější se zabývání s jednotlivci. (viz příloha).

Nesmí totiž býti přihlíženo, že mezi uprchlíky, jejichž příliv z Maďarska se očekává, budou také osoby, u nichž nelze počítat s tím, že by jim byl poskytnut asyl s ohledem na jejich pochybnou minulost, ku př. že jsou to kriminální, nebo jiní těžcí provinilci atd. (ku př. je známo, že v bhu událostí ušli z věznic i kriminální zločinci.)

Při zacházení s uprchlíky z Maďarska je zásadně nutné se řídit příkazy lidskosti, avšak současně soustřeďovat pozornost na to, aby osoby, které nejsou hodny, aby jim bylo poskytnuto právo azylu, byly včas rozpoznány a za všech okolností separovány od ostatních uprchlíků a nejprve dány do ochranné vazby. Co v těchto případech bude pak nutno činit dále, bude rozhodnuto po předložení podrobných zpráv o jednotlivých případech ve smyslu citovaného výnosu č. 32.296-4/56 z 17.2.1956.

Do okruhu těch uprchlíků z Maďarska, kteří budou zásadně nevlídně přijímáni a podezříváni, bude ku př. nutno počítat všechny ty, kteří nebudou mít vůbec žádné osobní papíry - vždyť minulost nemá nikdo napašdu na šele a svědci nebudou vždy k dispozici. Bude naštěstí se domnívat v takových případech, že tyto osoby měly nějaký důvod, pro který by chtěly ztížit rozpoznání své identity a proto "ztratily své osobní doklady". Avšak s jistotou budou také takové případy, kdy skutečný případ zkrátý osobních dokladů bude lze rozpoznati z udaných okolností jako věrohodný.

Jako v tak mnoha státně bezpečnostních věcech, tak ani zde nelze určit všeobecný platný recept. Důležité však je myslet na to, že ne všichni noví uprchlíci z Maďarska jsou hodní a priori hodní toho, aby jim bylo poskytnuto právo azylu. Rozlišiti tyto osoby od ostatních, je tudíž prvotný úkol.

Příloha k instrukci :

Vzhledem k tomu, že je nutno počítati s velkým přílivem uprchlíků z Maďarska, je nutno na jedné straně upustit od toho, aby se s těmito osobami zacházelo ve všech detailech tak, jak to předepisuje obecný výnos č. 32.296/4/56, avšak na druhé straně je třeba jenom potřebí bezpodmínečně zachytiti určité údaje, které pak umožní další projednávání každého jednotlivého případu.

Jako bezpodmínečně nutné údaje, které musí býti o uprchlících z Maďarska zachyceny, uvádíme :

- 1/ Jméno a příjmení,
- 2/ datum narození, místo narození, státní občanství,
- 3/ rodinný stav,
- 4/ jméno a stáří rodinných příslušníků, kteří jsou v doprovodu uprchlíků,
- 5/ dokumenty, krátký životopis,
- 6/ důvod k útěku (účast na povstání?), na které straně?
- 7/ příbuzní, nebo známí v Rakousku, u nichž by se mohl uprchlík ubytovat, kteří by ho přijali,
- 8/ další úmysly (návrat do Maďarska po konsolidaci poměrů, vystřehovalectví?).

Tyto údaje je nutno sepsati analogicky podle " všeobecného dotazníku "(pro neradní uprchlíky), avšak v pěti vyhotoveních: dvě vyhotovení zůstanou tamnější službě, tři vyhotovení ministerstvu vnitra."

Na všech poradách, v instrukcích, pokynech a oběžnících Rakušané mluvili o " očekávaném v. tím počtu uprchlíků". Konkrétní čísla se neuváděla. Jak potvrzují informace z posledních dnů, Rakušané sice počítali se " značným počtem uprchlíků" a připravovali se na něj po všech stránkách, ale zdaleka neočekávali, že do začátku prosince přesáhne počet maďarských uprchlíků, kteří překročili rakouské hranice 120.000 osob. Podle původních plánu chtěli Rakušané soustředit uprchlíky z Maďarska v záchytných táborech poblíž maďarských hranic. Vycházeli při tom z nadějí, že kontrarevoluce bude stabilisovat své panství v Maďarsku a že se pak většina uprchlíků vrátí do svých domovů. To vše se ovšem nestalo a uprchlický problém se počíná Rakušanům vymykati z rukou. Přesahuje jejich síly i možnosti po všech stránkách.

Przatím jsou známy následující uprchlické tábory s ubytovanými maďarskými uprchlíky :

Průchodní tábory :

- Trainskirchen, Dolní Rakousko,
- Judenau bei Tulln, Dolní Rakousko.

Obytné tábory :

- Enns
- Lambach-Edelsberg ,
- Trattendorf-Binderswilch,
- Wald-Niedernhardt,
- Neukirchen bei Lambach, všechny Horní Rakousko,
- Judenburg, tábor Murfeld, Štýrsko.

Většina uprchlíků přišla do Rakouska s minimálními množstvím osobních potřeb a věcí. Také vybavení táborů je nedostačující. Věkové složení uprchlíků je další okolností, která završuje příčiny k obtížím. Převážná většina uprchlíků jsou mladí lidé. Tak ku př. v táboře uprchlíků ENNS jsou vesměs jen chlapani a děvčata ve věku 16-20 let. Tento tábor je bývalým objektem armády. V táborech je velmi špatná disciplína. Uprchlíci se pohybují volně po městě, navštěvují kina a divadla.

Také Vídeň, kam původně uprchlíci vůbec neměli být soustředováni, je již jimi přeplněna. Potloukají se bez cíle městem a pokud mají peněžní prostředky, navštěvují kina a divadla. Podle spolehlivých zpráv mají často ti, kteří uprchlíky pozorují dojem, že značná část uprchlíků si vůbec neuvědomuje krok, který učinili a považují svůj útek za přechodný výlet do ciziny.

Jak již proběhlo denním tiskem, snaží se uprchlíky jak v Rakousku, tak v zemích, kam jsou z Rakouska dále dopravováni, získat na obtížné, nebezpečné, resp. špatně placené práce a pod. Ale i jiné živly mají o uprchlíky zájem. Orgány rakouské státní policie hlásily z průchodního uprchlického tábora Trattendorf, že do tábora přišli veškerí francouzské cizinecké legie. Byly to osoby maďarské národnosti, vybavené francouzskými pasy, vystavenými teprve nedávno. Byli z tábora vyhozeni.

Podle ověřených zpráv o táborech jsou tam uprchlíci podrobováni výsledkům orgánů státní policie a zprávozájce

služby ministerstva obrany. Vyslechů některých uprchlíků se také zúčastňují, nebo je i provádějí kádroví příslušníci; nebo alespoň spolupracovníci západních ozbrojených sil. Kádrovění uprchlíků provádí v některých táborech Maďarska z SR. Zvláště důkladné jsou prováděny vyslechy uprchlíků v internačním táboře v S. Izburgu, kam byli většinou soustředěni maďarská důstojníci a vojáci, zejména ti, kteří byli ozbrojeni až na rakouské půdě. Vyslechy zde vede Dr. PRESSLMAYER ze spolkového ministerstva obrany- správo-
dajské skupiny.

Rakouská vláda již vložila na uprchlíky 20 milionů šilinků. Další miliony přišly již z ciziny. Uprchlíkům pomáhá i civilní obyvatelstvo. Avšak ozývají se již i první hlasy, které ukazují, že Rakoušané pomalu již začínají mít uprchlíky, které z počátku přijímali spontánně, dost. V novofašistickém odpoledníku "Bild-Telegraf" byl již otisknuta "kopie čtenáře", stěžujícího si, že se maďarským uprchlíkům dává daleko více, než dostávají vlastní rakouští repatrianti, vracející se z východních zemí (ku př. amnestování vězňů, atd.) Lze očekávat, že nespokojenost obyvatelstva v Rakousku dále poroste.

Vškerou svou pomoc Rakoušané doprovázejí velkými slovy humanity, lásky k bližním, pomocí trpěliví člověku, atd. Jaký však je jejich skutečný postoj, ukázalo se nejlépe na následujícím: Šéf rakouské státní policie ministerský rada Dr. PAMMER podal návrh, aby maďarským komunistům nebyl v Rakousku poskytován asyl. Návrh měl být uveřejněn až po definitivním vítězství povstalců v Maďarsku.

Podobné svědectví podává zpráva z 1. listopadu:

Do lágru Asten u Ennsu bylo dopraveno vlakovým transportem prvních 200 uprchlíků z Maďarska. V noci ze 30. na 31.10. 1936 řada uprchlíků z lágru uprchla, ukradli v Ennsu u obyvatel průkozy, peníze, šatstvo a smazali. Nyní budou vyslyšeni a političtí uprchlíci z řad komunistů budou eskortováni do vazby do Vídně.

Tato správa je též charakteristická pro to, jaké elementy mezi uprchlíky jsou. Zpráv o velké zločinnosti uprchlíků stále přibývá.

Pro doplnění obrazu proto je rakousské vlády k otázce uprchlíků jsou vyalučně následující skutečnosti :

Dne 4. listopadu Rakousské podporovali návrat uprchlíků do Maďarska- věděli dobře, že jsou to většinou osoby, které se vrací, aby se zúčastnily kontrarevoluce. Návratu tomu od 4. listopadu dodnes nečinili pro umožnění návratu alespoň těm uprchlíkům, kteříchtějí využít amnestie, vyhlášené maďarskou vládou a vrátit se domů, ani to nejeví.

Transport maďarských rakousské území a režim na rakoussko- maďarských hranicích.

Způsob, jakým se Rakousské postavilo k otázce transportů osob a zboží do Maďarska v době kontrarevolučního povstání a režim, jaký zavedlo v této době na rakoussko- maďarských hranicích, představují samy o sobě jedno z nejvážnějších porušení rakousské neutrality. Od prvních dnů povstání projížděly přes Rakousské z nejrůznějších západních zemí nespočetné transporty vlakových zásilek a autokolonj, právě tak jako na rakousské letiště přilétala letadla, která byla vykládána a jejich náklad byl dopraven dále do Maďarska. Stejná situace jako s transporty zboží byla i pokud se týká průjezdu osob. Kolik zboží a jakého bylo v průběhu událostí v Maďarsku provedeno přes rakousské území není snad nikde - a Rakoussané nejsná.

V pohraniční oblasti Rakousské prováděli minimální kontrolu. Prakticky každý mohl s rakousské strany přejít na maďarské území, mluvit tam s kým chtěl, atd.

Snad nejlépe je možno ilustrovat situaci, když budeme doslovně citovat některé spolehlivé správy, které jsme z těchto míst dostali:

Dne 29.10.1956 bylo pozorováno na rakoussko- maďarských hranicích u Kittsee (nedaleko Petržalky):

Úsek rakousko-uharských hranic Kittsee - Pannhagen je plně pod kontrolou povstalců. Možnost pohybu z Maďarska do Rakouska neomezena. Ve všech pohraničních otcích jsou povstalci s nákladními vozy, autobusy, motorkami a odvěžejí potraviny, obzory materiál a příkrývky. Podrobná kontrola přežívaného materiálu neproveditelná. Povstalci při pohybu v Rakousku jsou nerozjisti. Ve večerních hodinách je možno pozorovat zvýšený ruch povstaleckých vozidel na všech výpravných stanicích až 10 km od Vídně. V Bruckendorf je větší obrázitá povstalců (30 km od Vídně). Největší styk s povstalci má rakouské pohraniční stanice Nickeldorf, kde byly pozorovány diplomatické vozy W 588 a W 710 a vůz s krevní zásobou ze západního Německa a více západoněmeckých osobních vozů. Přítomnost rakouské armády na hranicích nebyla zjištěna. V blízkosti hranic byly pozorovány dva obrněné vozy a tři vojáci. Většina povstalců je z řad mládeže Maďarska a armáda zjištěna pouze v Pannhagen, dva důstojníci, jinak IS bez hodnotného označení.

Téhož dne hlásily zprávy tisku a rozhlasu z Rakouska: (sestaveno z jednotlivých zpráv)

Lékaři a zdravotnický personál z různých zemí na cestě do Rakouska. Z Bonnu vyjel konvoj 17 valkůvých nákladních aut s rozhlasovým, operacním a kuchyňským vozem. Js dopravzen 50 lékařů a ošetřovatelkami. Linec poslal do Maďarska 200 přístrojů na provádění transfusí krve. Transporty ze všech spolkových zemí, vyzoucí " pomoc Maďarsku", dorazily již zčásti do Maďarska.

V prvních dnech byl oboustrannému provozu přes hranice ponechován s rakouské strany naprosto volný průběh. Autokolony z Maďarska a do Maďarska volně projížděly Rakouskem. Auta z Maďarska jezdila až do Vídně. O nějaké doklady, povolení anebo i jen nejprostší evidenci se nikdo nestaral. Je jasné, že k takové anarchii nemohlo dojít a také nedošlo bez vědomí rakouských vládních míst. Vše nasvědčuje tomu, že tento stav byl přivoděn úmyslně ministrem vnitra HELLMEREM.

V tomto zmatku mohly být totiž do Maďarska nekontrolovatelně přepravovány jakékoliv zásilky a v těchto dnech se tam mohl vrátit jakýkoliv počet Horthyovských emigrantů a jiné sebraniny ze západního Německa a ostatních zemí, kam utekli po nastolení lidové demokracie v Maďarsku.

V posledních dnech října také "náhodou" požádal mezinárodní Červený kříž rakouské celní orgány, aby "vzhledem k nutnosti spěšného doručení zásilek do Maďarska hodiny nebyly otevírány a prohlíženy". A rakouské celní orgány této žádosti vyhověly. Z ověřených pramenů jsme dostali zprávy, že přímo rakouští úředníci vylovili podezření, že v zásilkách jsou zbraně. Na základě těchto hlášení bylo pak ve Vídni rozhodnuto, že se budou provádět "namátkové kontroly". Anarchie v dopravě stoupala a kolem 30. října dosahovala vrcholu. Tohoto dne jsme dostali spolehlivou zprávu, v níž se mimo jiné uvádí :

Na základě rozkazu rakouského ministerstva vnitra je od 19.00 hod. dne 30.10.t.r. zakázán příjezd maďarských autotransportů do Vídně. Veškerý materiál má být dopravován na rakousko-maďarské hranice nákladními auty, vojenskými nebo soukromými, případně vlakem. Překládání materiálu je organizováno na hranicích. Pohraniční obec Nickelsdorf, kde se materiál předává, je pro diváky z vnitrozemí uzavřena.

30.10.t.r. večer byl v Nickelsdorfu připraven k vyložení v šesti 11 vagoních, naložený léky, lékařskými přístroji, obuvovým materiálem a še stvem. Maďaři mají své případné speciální požadavky adresovat písemně přímo Maltézskému řádu, který zařídí potřebu.

Kolony vozů z Maďarska, které přijely už do SCHNECHAU (asi 10 km od Vídně), byly v řádky na hranice přesněné, posádkám vozů, ani ženám nebylo povoleno přenocování v Rakousku, když byly unaveny.

Ještě dříve byly v řádky transporty nakládány na nádraží Simmering ve Vídni.

Nalada mezi členy maďarských autokolon je sklísilá, je na nich vidět velkou únavu.

Podobná situace jako v dopravě po železnici a po silnicích, byla i v dopravě vzdušnou. Citujeme upřevy a lety štábu Schwachat u Vídně z 27. - 31. Májna 1956.

I. hlášení :

Do Vídně přiletělo dne 29.10.1956 na letiště ve Schwachatech 21 britských vojenských letadel RA. typu Viking. Letadla vylétěla z britské vojenské základny ve Wildenraedu u Düsseldorfu. Cesta jim trvala 3 hodiny. Každé letadlo dovezlo 5 tun beden. Všechna letadla patřila ke skupině, označené písmeny MB, k nimž každý letoun měl připravena ještě další dvě různá písmena. Velitelský letoun byl označen písmeny MOBJJ. Kapitány letadel byli důstojníci FSS. Po přeletu bylo k vyložení letadel povoláno rakouské vojsko, což se nestalo u letadel z Holandska, Belgie, Švédska a Švýcarska, která jsou zapojena do pomocné akce Maďarsku. Po vyložení letadel, natanková^{na} občerstvení, odletěli Angličané zpět do Wildenraedu. Zásilka z uvedených letadel nebyla naložena do letounů, které pravidelně létají mezi Vídní a Budapeští, nýbrž z centrálního skladu letiště byla naložena vojskem na nákladní armádní vozy, které odjely ještě v noci z 29. na 30. Májna 1956 směrem do Burgenlandu. 30. Májna 1956 ze stejné britské základny přiletělo večer jedno dopravní letadlo se zásilkou beden a po 3 hodinách odletělo do Wildenraedu. Posádka letounu RAF byli také důstojníci FSS.

II. hlášení :

Dne 29.10.1956 mimo 22 strojů RAF z Wildenraedu, přistálo zde 2 italská vojenská letadla C 119 s léky a konzervami krve.

Dne 30.10.1956 od 6,00 hod. ráno byly prováděny kyvadlové lety 3 maďarskými letadly DC 3 a jedním švýcarským letadlem DC 3. Dopoledne přistál jeden stroj SAS-Convair 240 se zásilkou léků ze Švédska, dále 1 stroj DC 3 SABELLA-Belgie. V 17,00 hod. přistál 1 stroj RAF DC 3 a v 18,30 hod. další stroj RAF VEVERLY FLYING BOXAR s medikamenty a poži-

76

vatínami v konkontrované formě. V 19,00 hod. večer byl zastaven provoz 4 letadel mezi Budapeští a Vídní na žádost Budapeští. Mezi 20,00 a 24,00 hod. přistály zde 2 stroje SABENY DC 3 a 1 stroj SAS. Ine 31.10.1956 v 6,00 hod. ráno začaly opět pravidelné lety mezi Budapeští a Vídní. Opět létala 4 letadla. Mezi půlnocí a 6,00 hod. přistály ještě 3 stroje RAF. Během dne ještě přistály : 2 letadla USAF- Valetta a 2 italské C 119. Ihned po vyložení nákladu odletěly, avšak 1 ze dvou italských strojů pro vodu na motoru zůstal na letišti, posádka nesmí opustit letiště a spí v letadle. Základna italských letadel je PISA. Dále přistály 2 stroje SABENY a 2 stroje SAS DC 3 a CONVAIR 240. V 19,30 hod. přistál jeden stroj RAF FLYING BOXER. Stroj se nemohl vrátit pro povětrnostní podmínky nad NSR a posádka spala v letadle do rána, kdy letadlo odletělo. Ve 13,00 hod. přistálo francouzské letadlo DC 3. Ve 20,00 hod. přistálo normální letadlo AIR FRANCE- dovezlo léky a krev. Během dopoledne startovala do Budapeští 2 rakouská letadla CESSVA 170 od záchranné horské služby a dary z Tyrol.

Dne 1.11.1956 přistál 02,00 hod. 1 stroj SABENY DC 3. Všechny stroje SABENY létají pod patronátem a z příkazu mezinárodního Červeného kříže. V 10,00 hod. dopoledne přiletělo španělské letadlo BRESTOL 170. V 07,00 hod. startovaly 3 maďarské stroje do Budapeští, vrátily se však zpět, protože v 07,30 l. bylo letiště v Budapeští do Vídně zprávu " TECHNICAL QOO". Letiště v Budapeští bylo obsazeno sovětskými jednotkami. Od této chvíle ustal kyvadlový provoz mezi Vídní a Budapeští. Z příkazu ministerstva dopravy- správa letectví, smí býti používáno k maďarské pomocné akci pouze letiště ve Schwetated. Letiště v Aspern a Wiener Neustadtu jsou vyhrazena pro potřebu četnictva a letiště v Tulnu pro rakouskou armádu. Očekávají se letadla z USA, kde probíhá sběr akce ve prospěch povstalců. Normální letadla podle letových řádů přistávají ve Vídní a jsou z pomocné akce vypojena. Zovstalci mají sdělit

77

na letiště ve Schwetatech, které letiště bude v jejich rukou, pak budou obnoveny lety do Maďarska opět třemi maďarskými a jedním švýcarským strojem. Dosud však žádná zpráva nepřišla.

Podobný mstek, jaký byl a transporty zboží, byl i pokud se týká průjezdu osob.

Jedním z mnoha důkazů o tom, že průběhem kontrarevolučních bojů v Maďarsku byli přes Rakousko dopravováni do Maďarska uprchlíci, hlavně z Rakouska a záp.Německa je dopis jednoho maďarského uprchlíka, psaný 2.11.1956 v Budapešti.

Maďarský uprchlík E. GYULAI LAJOS předal jednomu čs. občanu v domovní, že se jedná o cizince ze Západu dopis se žádostí, aby ho odeslal z Rakouska. Dopis byl adresován do jeho býv.bydliště - uprchlického tábora v záp.Německu (Zinnendorf bei Nürnberg, Rothenhungerstrasse 29 - Sammellager für Ausländer) dalšímu maďarskému uprchlíku Jozsefu BUHAJONVI. V dopise píše o tom, že je již pátý den v Budapešti a bojuje na straně kontrarevolucionářů.

Stejná situace jako v transportech nákladů a osob byla, jak jsme již uvedli i pokud se jednalo o schůzky na hranicích, rozhovory atd. I zde rakouská víšdní místa důsledně a vědomě trpěla rejky maďarské emigrace, zápalných rozvědek a všech nepřítel maďarského lidu. A nejen že je trpěla, ale často Res:ušané v tom ještě byli nápomocni. Nejlepší ilustrací situace a důkazem je nám i zde loslovné ocitování několika posledních zpráv z jednotlivých míst.

Zpráva z 29.října, získaná na základě provedeného vlastního pozorování, kterou jsme dostali z Vídně:

Maďarsko-rakouská hranice je pod kontrolou povstalců. Je prakticky otevřena s obou stran a Rakušané provádějí zcela formální kontrolu. Obyvatelstvo s obou stran se houfně navštívuje jak pěšky, tak i auty. Maďarští příslušníci jsou v uniformách bez pěticípých hvězd se stýkají s rakouskými četníky i obyvatelstvem na rakouském území. Na všech silničních i železničních přechodech se provádí překládání leků, šateřva a potravin. Hranice je obsazena slabě rakouskými vojáky, četnické hlídky jsou zesíleny. Kontrola vozidel je

nepřevídaná. Na přechodu Kaiserödert (Koessek) se konala dneš ve 14,00 hod. 10-minutová porada tří maďarských důstojníků PČ a dvou důstojníků rakouského vojska. Jednali nad speciální mapou. Schůzka byla zřejmě předem připravena.

Počobný obchod má i zpráva z 28. října :

Celá maďarská pohraniční území, sousedící s Rakouskem je pod kontrolou povstalců. Povstání udržují čilý styk s rakouskými pohraničními ústředí. Pod záminkou opatrování léků a potravin mají prakticky volný přístup do Rakouska. Stýkají se s emigrací, předávají si vzájemně zprávy a instrukce. V 11,00 hod. se konala v Kieseldorfu schůzka zástupců povstalců se šesti maďarskými emigranty ze Salzburku, kteří přijeli vozem č. 198-22455.

A konečně jak se těchto rojů a poručení neutrality Rakouska přímo zúčastňovali rakouští občané a dokonce i důstojníci rakouského spolkové vojska, ukazuje i zpráva rakouské policie : Tak ve zprávě z 3. 11. se píše :

" Rakouský státní občan Ladányi-Kochier, nar. 22. 1. 1907, trvale bydlící v Vinde, okres Neusiedel v Burgenlandu (Rakousko) byl včera v Maďarském Altenburgu a navštívil tam svého bývalého spolubojáka Darcányi-Gaubnera, který byl povstalcem jménem šéfa místní policie. Lále mluvil se Stefanem Prossovi zem. vedoucím malorolnické strany pro západní Maďarsko a jeho bratrem Elemérem, bučoucím starostou v Maďarském Altenburgu.

Tito pánové ho navázali, aby navázal kontakt jména malorolnické strany a Ferencem AGYI a aby upozornil rakouské úřady na to, že 80% uprchlíků, kteří přecházejí rakouské hranice, jsou komunisté.

Dne 6. 11. 1956 přijel do jižního Burgenlandu na maďarskou hranici státní sekretář bývalé vlády Szalassyho LÁRY, v doprovodu povstalců nadporučíka spravodajské služby, desátera a jednoho Maďara ze Svobodné Evropy

v Mnichově. Jména dvou nejsou známa. Tam chtěli hovořit s rakouským zpravodajcem a vešli ve styk s poručíkem RAPPem, který tam nyní je s vojákem na hranicích. Žádali ho, aby jim usměrnil přechod do St. Gothardu v Maďarsku, pohraniční obce, kde chtějí jednat s fidišim učitelem HAUSERem o převzetí a rozdělání 60 vagonů zboží, které přijde z Německa. Toto zboží (zbraň), jak se ve zprávě ministerstva obrany uvádí, má být v Maďarsku rozděláno mezi povstalce v preatoru Peos (Pětikostelí), kteří stojí za tamější vládou. (Pětikostelní revoluční rada povstalců). RAPP jim toto umožnil. Po návratu tito tři mužové sdělili RAPPovi, že jedou do Salzburgu, kde budou v téže záležitosti jednat s maďarským emigrantem, plukovníkem Alexandrem MARŐZem, krycím jménem " JURNBACSI". Vlak má přijet z Mnichova."

K této poslední zprávě poznamenáváme, že k expedici záalky 60 vagonů z Německé spolkové republiky v důsledku vývoje celé situace jak v Maďarsku tak i v Rakousku již s největší pravděpodobností nedošlo. Bylo by však chybou domnívat se, že rakouští občané, důstojníci a státníředníci jednali a pomáhali povstalcům jen v pohraniční oblasti. I vysocíředníci rakouského ministerstva vnitra byli zapojeni do těchto rejdů :

Ze spolehlivých pramenů jsme obdrželi zprávu, že k odborovému přednostovi KRECHLERovi na ministerstvo vnitra přišel 28.10.1956 maďarský kapitán, který s ním chtěl projednávat tajné věci. Obsah rozhovoru není znám. Vyšlo najevo, že maďarský důstojník je BOLIA Zoltán, který již před několika časem uprchl do Rakouska a bydlí na adrese: Wien I., Zeltinggasse 13.

A v jak těsném kontaktu byli s maďarskými povstalcí i nejvyššíředníci rakouské státní policie, ukazuje nám následující zpráva :

" 2.11.1956 ráno volal šéf rakouské státní policie Dr. FANKER pohraniční obec Nickelsdorf, že tam má být poslane maďarské mlatoranické strany Thomas LASZTOR, nar. 31.10.

1921 Budapešť, bytem tamtéž, Juranyo ul.č.8., který je poslán svou stranou k jednání s rakouskými vládními činiteli. Dr. FARMER dal příkaz na hranici, aby mu vystavili propustku do Vídně.

FASZTOR přišel se dne 3.11.1956 dopoledne ohlásit k Dr. FARMERovi a odtud hned odejel na ústřední sekretariát Rakouské lidové strany k MALETovi."

Tyto uvedené příklady jsou jen zlomek z množství těch případů, v nichž Rakousko porušilo neutralitu. Jak jsme již ukázali chora, rakouská vládní místa v čele s kancléřem RAABem si uvědomila svou vinu. Od RAABových cestřích výtek na tajné části mimořádně schůze vlády dne 4. listopadu se praxe změnila.

Pokus se týká transportů zboží a osob přes Rakousko, spolupráci s povstalci na hranicích, vysílání novinářů do Maďarska stá. - to vše přestalo. Ne snad pro RAABův projev, ale prostě proto, že se ustavením Kádárový vlády a postupným obnovováním pořádku v Maďarsku porušení neutrality v těchto bodech stalo iluzorním. Rakouský tisk a rozhlas se poistatně neměnil a ve štvanicích pokračuje - změnil jen poněkud tón. Jinak však je tomu, pokud se týká rakouských činů. Ty jako by se probudily a chtějí dohnat to, co ve dnech pádění maďarské kontrarevoluce "zmeškaly". Nebo lépe řečeno: Chtějí formálně dokázat, že se o to snaží. Jak to dělají, ukáže nám nejlépe několik konkrétních případů :

Dr. Thomas FASZTOR, bývalý poslanec a vládní delegát maďarolínické strany, o jehož nerušený příchod do Vídně se tak pečlivě staralo ministerstvo vnitra, rozeslal dne 9. listopadu vídeňským a jiným redakcím a tiskovým agenturám pozvánku na tiskovou konferenci, kterou chtěl uspořádat v hotelu REGINA, Vídeň, dne 12. listopadu a na níž chtěl podat zprávu "o pozadí a charakteru maďarského boje za svobodu". Ale politické, nakonec byla nucena Dr. FASZTORovi pořádně této tiskové konference zakázat

a poukazen na to, že "cizinci, resp. osoby, kterým byl v Rakousku poskytnut asyl, se mají zdržet jakékoliv politické činnosti".

Bela BOZOK, uprchlík z Maďarska (nar. 1915 v Budapešti) prohlásil při svém výslechu na rakouské policii dne 13. 11. 1936, že v jedné zásilce německého Červeného kříže, která došla do Maďarska v době povstání, byly zbraně. Na základě tohoto prohlášení zahájila rakouská policie rozadhlé šetření. Požádala BOZOKa, aby udal, který další uprchlík to může ještě potvrdit. BOZOK uvedl jistého Jeně GERENDASE, (nar. 1902 v Győru) který s ním - BOZOKem - bojoval v VIII. okrese v Budapešti a zbraně prý viděl. A rakouská policie nelenila a GERENDASE vyhledala. Ten popřel, že by povstalci dostali zbraně v pomocných zásilkách ze Západu a na potvrzení svého tvrzení si dovedl ještě 3 svědky - vysokoškolský, kteří sice ani netvrdili, že by byli kdy bojovali v VIII. okrese v Budapešti, ale zato tím rozhodněji prohlašovali, že ze Západu nikdy povstalci žádné zbraně nedostali a dokonce že "by byli ani nikdy nepřijali zbraně, které by došly pod pláštěm Červeného kříže". A to vše rakouská policie zachycuje v dlouhých protokolech - v době, kdy nemá ani podechyteny základní údaje o tisících dalších uprchlíků.

Dne 12. listopadu učinil švýcarský státní občan Dr. Freas Alfred MIGNET z Altderfu v Kantonu Uri u policejního ředitelství Vídeň udání na švýcarského státního občana Max SCHLEEMERA, nar. 1912, právníka z Basileje, že vozil v autě přes Rakousko do Maďarska zásilku zbraní povstalcům. A rakouská policie SCHLEEMERA předvolala a svedčila se ho otázala, je-li to pravda. Ten to přirozeně popřel a žádal aby policie "prohlédla jeho auto, jestli tam nějaké zbraně jsou a nebo jsou-li tam nějaké stopy po zbraních" (717). A rakouská policie této žádosti vyhověla a protokolárně zjistila, že "v autě pana SCHLEEMERA nejsou ani zbraně, ani stopy, že by je tam kdy vozil."

Jistě není třeba ve výpočtu podobných případů pokračovat.

Mají společný znak - pečlivý, úzkostlivě neutrální postoj Rakušané - ovšem všechny tyto události se odhrály až po 4. listopadu, čili, kdy Rakousko znovu " našlo svou ztracenou neutralitu" a zahájilo epochu alibismu.

Te však nemůže nikoho klást, ani ovlivnit při hledání pravdivé odpovědi na otázku " jak se Rakousko v době kontra-revolučního povstání v Maďarsku zachovalo."